

A Fővárosi Ítéltábla a Dr. Szabó Balázs Gábor Ügyvédi Iroda (ügyintéző: dr. Szabó Balázs Gábor ügyvéd;) által képviselt felperes neve (felperes címe) felperesnek - a jogtanácsos által képviselt (alperes címe) alperes ellen, tisztességtelen szerződési feltételek érvénytelenségének megállapítása iránt indított perében, a Fővárosi Törvényszék 2012. október 10. napján kelt 15.G.40.270/2012/11. sorszámú ítélete ellen, a felperes részéről 12. sorszám alatt benyújtott fellebbezés folytán meghozta a következő

ítéletet:

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Kötelezi a felperest, hogy fizessen meg az alperesnek 15 nap alatt 10.000 (tízezer) forint másodfokú perköltséget, továbbá térítsen meg az államnak felhívásra 48.000 (negyvennyolcezer) forint fellebbezési eljárási illetéket.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

Indokolás

A felperes keresetében a közte mint adós és az alperes mint hitelező között 2007. november 15. napján ingatlanfedezet mellett létrejött - személyi - hitelszerződés 1.1. pontja, I. 4. pontja, 3. pontja, a közjegyzői okiratba foglalt tartozáselismerő nyilatkozat módosítás III. pontja érvénytelenségének megállapítását kérte a Ptk. 209/A. §-a alapján. Hivatkozott arra is, hogy a kölcsönszerződés támadott pontjaiba foglalt kikötések a Ptk. 209/A. § (2) bekezdése, az 1996. évi CXII. törvény (továbbiakban: Hpt.) 210. § (3) bekezdése és a 93/13. EKG irányelv VI. cikk (1) bekezdése alapján is érvénytelenek. Utalt továbbá a Legfelsőbb Bíróság 2/2011. (XII. 12.) PK véleményének 3. pontjára. Másodlagosan a kölcsönszerződésnek a keresetben megjelölt pontjait érintő részleges semmisség megállapítását kérte jogszabályba és jóerkölcsbe ütközés címén, továbbá a szerződés uzsorás voltát is állította. Megítélése szerint a támadott rendelkezések a Hpt. 213. § b) pontjába is ütköznek, mivel az alperes a szerződéskötéskor nem becsülte meg a pontosan a meg nem határozható költségek változásának várható mértékét. A kölcsönszerződést a Ptk. 210. § (4) bekezdése alapján is támadta.

Az alperes ellenkérelmében a kereset elutasítását kérte. Szerinte jelen esetben a megállapítási kereset Pp. 123. §-ában meghatározott törvényi feltételei nem állnak fenn. Az ügy érdemére vonatkozóan állította, hogy a kifogásolt szerződéses rendelkezések nem merítik ki a felperes által hivatkozott érvénytelenségi okokat. Kiemelte: a forintban jelentkező fizetési kötelezettség nagymértékű megnövekedése nem az alperes egyoldalú szerződésmódosítást lehetővé

tevő szerződéses rendelkezésre vezethető vissza, hanem az alkalmazandó devizaárfolyam emelkedésére.

Az elsőfokú bíróság fellebbezéssel támadott ítéletével a keresetet elutasította. Döntött a perköltség viselése tárgyában is. Ítélete indokolásában kifejtette az alábbiakat: A keresetindítás feltételei a Ptk. 209/A. §-a alapján állnak fenn, ezért az alperes Pp. 123. §-ára alapított eljárási kifogása alaptalan. A 93/13. EKG irányelv közvetlen alkalmazására jelen esetben nem kerülhet sor, ugyanis annak rendelkezései átültetésre kerültek a nemzeti jogszabályokba a Ptk. többszöri módosításával, a 18/1999. (II. 5.) Kormányrendelet megalkotásával és módosításával, így a jogvita elbírálása során az irányelvvel harmonizáló nemzeti jogszabályok az irányadók. Az elsőfokú bíróság álláspontja szerint az alperes az ügyletkötéskor hatályos 41/1997. (III. 5.) Kormányrendelet előírásainak megfelelően határozta meg a teljes hiteldíjmutatót, így a kölcsönszerződés rendelkezik mindazokkal a tartalmi elemekkel, amelyeknek hiányához a Hpt. rendelkezései a semmisség jogkövetkezményét fűzik, tehát a szerződés a Hpt. 213. § (1) bekezdés b) pontja alapján nem semmis. Kiemelte - utalva a Ptk. 231. §-ában foglaltakra -, hogy jogszabály nem tiltotta, nem korlátozta és engedélyhez sem kötötte a kölcsön CHF-ban való meghatározását, továbbá azt sem, hogy a kirovó pénznem a lerovó pénznemtől eltérő legyen, erről a felek szabadon megállapodhattak. A támadott feltételek pedig a Hpt. 210. § (3) bekezdésében előírt feltételeknek is megfelelnek, ezért ezen szerződési feltételek tisztességtelensége a Ptk. 209. § (5) bekezdése értelmében nem állapítható meg. A tartozáselismerő nyilatkozat módosításának III. pontja sem minősül - a már kifejtettek szerint - tisztességtelennak. Rámutatott, hogy ez a szerződési feltétel a szolgáltatás és ellenszolgáltatás aránya meghatározásának körébe tartozik, ennél fogva a Ptk. 209. § (5) bekezdése alapján tisztességtelensége nem vizsgálható. Az elsőfokú bíróság a keresetben megjelölt szerződéses feltételeket a Ptk. 200. § (2) bekezdése alapján nem minősítette jóerkölcshöz ütközőnek, mivel a szerződési feltételek tisztességtelenségének vizsgálata szélesebb körű és szigorúbb vizsgálati szempontok szerint történik, mint a jóerkölcshöz ütközésnek a vizsgálata. A szerződési feltételek uzsorás jellege sem volt megállapítható, mivel annak tényállási elemei közül mindenképpen hiányzik a másik fél helyzetének kihasználhatósága, ugyanis az alperes a feltételek megszerkesztésekor nem lehetett tisztában a vele később szerződő felek személyével, azok személyes, illetve vagyoni körülményeivel. Tehát fogalmilag kizárt, hogy az előtte ismeretlen körülmények kihasználása útján törekedjék feltűnően aránytalan előny megszerzésére.

Az elsőfokú bíróság ítélete ellen a felperes fellebbezéssel élt, melyben annak megváltoztatását, a Hpt. 213. § (1) bekezdés c) pontjára alapított kereseti kérelmével egyező döntés meghozatalát kérte. Kérelme indokául előadta, hogy az elsőfokú bíróság nem vizsgálta érdemben a szerződés teljes semmisségére vonatkozó kereseti kérelmét, nem vette figyelembe, hogy mit jelent a „THM-paradoxon” megjelölés, aminek lényege, hogy a deviza hitelszerződések semmissége matematikai úton bizonyítható. Kifogásolta, hogy az ítélet meg sem említette a Hpt. 213. § (1) bekezdés c) pontjára alapított érvelését. Hivatkozott a PSZÁF 2004. évi állásfoglalására, miszerint az „árfolyamrész egy, a devizahitelszerződésekhez kapcsolódó speciális költség” és előírta a bankoknak: a THM számítása során vegyék figyelembe az árfolyamrész értékét. Amennyiben az elsőfokú bíróság vagy a Pénzügyi Békéltető Testület álláspontja szerint az árfolyamrész mégsem költség, akkor a 2004. és 2009. közötti deviza hitelszerződésekben szereplő THM értéke - figyelemmel a PSZÁF állásfoglalására - tartalmazza az árfolyamrészre jutó költséget. Ha mégsem költség az árfolyamrész, így az összes THM számítás - aminél ezt figyelembe vették - hibássá, ennél fogva a deviza hitelszerződések semmissé válnak. A Hpt. 213. § (1) bekezdés c) pontja és a THM rendelet 8. § (1) bekezdése értelmezését követően a felperes arra a következtetésre jutott, hogy ha a szerződésben feltüntetett költségek alapján kiszámolt THM nem egyezik meg a szerződésben megadott THM-mel, akkor az a

szerződés semmis, mert abban nincs feltüntetve az összes költség, amit a bank a THM számításnál figyelembe vett. A fellebbezés szerint az elsőfokú bíróság megszegte a Pp. 221. § (1) bekezdése második mondatában és a Pp. 206. § (1) bekezdésében foglaltakat is. Egyebekben fenntartotta a 2012. október 4-i beadványában írtakat.

Az alperes fellebbezési ellenkérelmében az elsőfokú bíróság ítéletének helybenhagyását kérte. Előadta, hogy a 2012. október 4-i felperesi beadványról tudomása nincs. Nem vonta kétségbe, hogy a felperes a 2012. április 12-én kelt előkészítő iratában hivatkozott a „THM-paradoxonra”, azonban keresetében nem kérte a teljes szerződés semmisségének megállapítását a szerződéskötés idején hatályos Hpt. 213. § (1) bekezdés c) pontjába ütközésre hivatkozással. Így az elsőfokú bíróság a Pp. 215. §-ára figyelemmel nem szegett eljárási szabályt. Az ítélet nem sérti a Pp. 206. § (1) bekezdésében és a Pp. 221. § (1) bekezdésében foglaltakat sem. Az alperes szerint az árfolyamrés egyébként sem tekinthető olyan költségnek, amelyet a Hpt. 213. § (1) bekezdés c) pontja alapján kötelezően fel kellett volna tüntetni. Állítása igazolására csatolta a Legfőbb Ügyész által a számú felülvizsgálati eljárásban készített szakmai véleményét.

A fellebbezés nem alapos.

Az ítélet megváltoztatását a felperes azért kérte, mert az elsőfokú bíróság egyik kereseti kérelmét – melyben a perbeli teljes kölcsönszerződés semmisségének megállapítását indítványozta a Hpt. 213. § (1) bekezdés c) pontja alapján – nem bírálta el. Az elsőfokú bíróság a 2012. szeptember 26. napján megtartott tárgyalást – ahol sem a felperes, sem képviselője nem jelent meg – előzetes figyelmeztetés után berekesztette, majd a határozat kihirdetésének napjául 2012. október 10. napját jelölte meg. A felperesi képviselő 2012. október 4-én személyesen benyújtott beadványában kereseti kérelmét módosította: elsődlegesen a teljes kölcsönszerződés semmisségének megállapítását kérte a Hpt. 213. § (1) bekezdés c) pontja alapján, a korábbi részleges semmisség iránti kérelmét másodlagos kereseti kérelemként változatlan tartalommal fenntartotta azzal, hogy nem kéri a jogkövetkezmény megállapítását.

A Pp. 145. § (1) bekezdése értelmében, ha a per vagy valamely külön eldöntésre alkalmas kérdés a határozathozatalra megérett, az elnök a tárgyalást berekeszti. Figyelemmel arra, hogy a 2012. szeptember 26-i tárgyaláson jelenlévő alperes úgy nyilatkozott, hogy eddigi előadását változatlan tartalommal fenntartja, az elsőfokú bíróság nem sértett jogszabályt, amikor a tárgyalást előzetes figyelmeztetés után berekesztette. A Pp. 146. § (1) bekezdése alapján a felperes a keresetét csupán az első fokú ítélet hozatalát megelőző tárgyalás berekesztéséig változtathatja meg, így a tárgyalás berekesztése és a határozat kihirdetése közötti időszakban keresetváltoztatásnak – az elsőfokú bíróság ítéletére is kihatással – nincs helye.

A Pp. 145. § (3) bekezdése úgy rendelkezik, hogy a bíróság a berekesztett tárgyalást a határozat kihirdetése előtt újból megnyithatja, ha valamely kérdés további tárgyalása mutatkozik szükségesnek. Újból meg kell nyitni a tárgyalást és a Pp. 144. §-ának megfelelően kell eljárni, ha a tárgyalás berekesztése és a határozathozatal között a bírák személyében változás állott be.

Az idézett törvényi rendelkezés lehetőséget ad a bíróságnak a berekesztett tárgyalás újbóli megnyitására, azonban azt szigorú feltételekhez köti. Újabb keresetváltoztatás miatt a tárgyalás megnyitására nincs mód, ezért helyesen járt el az elsőfokú bíróság, amikor határozatát 2011. október 10-én kihirdette. Mivel a tárgyalás berekesztéséig nem érkezett meg a felperes keresetmódosítása, az elsőfokú bíróság a Pp. 213. § (1) bekezdése alapján helyesen határozott az addig előterjesztett kereseti kérelmekről. Az elsőfokú bíróság akkor sértett volna jogszabályt, amennyiben elbírálta volna az utóbb érkezett keresetmódosítást.

Tehát az elsőfokú bíróság helyesen járt el, amikor a Hpt. 213. § (1) bekezdés c) pontjára alapított kérelmet nem bírálta el.

A másodfokú bíróság kiemeli, hogy a Ptk. 247. § (1) bekezdése értelmében a másodfokú eljárásban sem lehet a keresetet - a jogszabályban írtak kivételével - megváltoztatni, így a 2012. október 4-i keresetváltoztatás a másodfokú eljárásban meg nem engedhető keresetváltoztatásnak minősül.

Az elsőfokú bíróság által elbírált kereseti kérelem érdemével és indokaival a másodfokú bíróság egyetért, azt megismételni nem kívánja, különös tekintettel arra, hogy a fellebbezés az ítélet indokait nem támadta, érvelést ebben a tekintetben nem tartalmazott.

Mindezek alapján a Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 253. § (2) bekezdése alapján helybenhagyta.

A felperes fellebbezése eredményre nem vezetett, ezért köteles az alperes fellebbezési eljárásban felmerült költségét megfizetni, melyet a másodfokú bíróság a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (2) bekezdés a) pontja és (5) bekezdése alapján határozott meg. A felperes illetékfeljegyzési jogban részesült, ezért a 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 13. § (2) bekezdése alkalmazásával köteles megfizetni a le nem rótt fellebbezési eljárási illetéket az állam javára, külön felhívásra.

Budapest, 2013. június 4.

Dr. Németh László sk.

a tanács elnöke

. Molnár Ágnes sk.. Merőtey Anikó sk.

előadó bíró bíró

A kiadmány hitelélül:

ódi Zsuzsanna

írnok